

MORSKÉ OKO

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom je zachovanie európskeho prírodného bohatstva - najzácnejších a najohrozenejších rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov¹ na území štátov EÚ.

Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáče územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **osobitné územia ochrany** (vyhlasované na základe smernice o biotopoch) s cieľom ochrany ostatných vzácnych a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov.

O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá vyberá územie z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU MORSKÉ OKO

NPR Morské oko

Identifikačný kód územia: SKUEV0209

Nadmorská výška: 250 - 1023 m n. m.

Rozloha: 14962,15 ha

Kraj: Košický

Okresy: Sobrance, Humenné, Snina

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

PRÍRODNÉ POMERY

Územie európskeho významu (ÚEV) Morské oko zaberá východnú časť Vihorlatskej hornatiny, ktorá patrí do celku Vihorlatské vrchy a časť Beskydského predhoria, ktoré sa tiahne až po štátnu hranicu s Ukrajinou. Centrálna časť je tvorená vulkanitmi. Na nepatrnej rozlohe sa spod vulkanického pokryvu vynára na juhovýchode bradlové pásmo, ktoré je budované jurskými vápencami a ich obalom. Malá časť severnej a severovýchodnej časti je tvorená flyšovými horninami magurského flyšu.

Vihorlatské vrchy

K najznámejším lokalitám v území patrí národná prírodná rezervácia (NPR) Morské oko. Jazero má rozlohu 13,8 ha a maximálnu hĺbku 25 m. Nad jazerom v nadmorskej výške 1005 m n. m. sa na severnej strane vypína prírodná pamiatka (PP) Sninský kameň. Na území Sninského kameňa dochádza k stretu teplomilnej flóry a flóry horských bučín.

Lesy zaberajú viac ako 90 % územia. Pôvodné lesné porasty kvetnatých bučín, kyslomilných bučín a lipových javorín s charakteristickou druhovou skladbou majú na území miestami pralesovitý charakter. Na severnej strane územia sa nachádzajú významné rašeliniskové biotopy: rašeliniská Postávka, Hypkania, Ďurova mláka a okolie prírodného jazierka Kotlík.

V území bol zaznamenaný výskyt 10 biotopov a 21 druhov živočíchov európskeho významu. Okrem nich je neodmysliteľnou súčasťou územia rastlinstvo: ostrica barinná (*Carex limosa*), zimolub okolikatý (*Chimaphila umbellata*), blatnica močiarna (*Scheuchzeria palustris*), rozchodník ročný (*Sedum annuum*), plavúnc zaplavovaný (*Lycopodiella inundata*), rosička okrúhloistá (*Drosera rotundifolia*), kľukva močiarna (*Oxycoccus palustris*), bleduľa jarná karpatská (*Leucopium vernum* subsp. *carpathicum*) a vtáctvo. Celé územie je súčasťou chráneného vtáčieho územia Vihorlat. K tým najzácnejším vtáčim druhom v území patrí orol kriklavý (*Aquila pomarina*), hadiar krátkoprstý (*Circaetus gallicus*) sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*) a bocian čierny (*Ciconia nigra*).

Pralesové porasty

Korunkovka strakatá
(*Fritillaria meleagris*)

Ohniváčik veľký
(*Lycaena dispar*)

NEGATÍVNE VPLYVY

Medzi významné vplyvy, ktoré môžu ohrozovať biotopy a druhy v navrhovanom území, patria najmä:

- necitlivé spôsoby hospodárenia, ktoré môžu zapríčiniť negatívnu zmenu štruktúry lesných ekosystémov, ťažba v nevhodnom období, skracovanie rubnej doby, poškodzovanie podrastu, odstraňovanie starých stromov
- intenzívna poľovnícka činnosť a pytliactvo
- nárast turisticko-rekreačných aktivít v území
- pohyb návštevníkov mimo územia vyznačených chodníkov
- len sporadické využívanie lúk a pasienkov v území, ktoré vedie k postupnému zarastaniu drevinami
- veterné kalamity v lesných porastoch

Pohľad zo Sninského kameňa

OCHRANA ÚZEMIA

Zákonná ochrana bola časti územia pohoria Vihorlat poskytnutá už v roku 1973 vyhlásením Chránenej krajinej oblasti Vihorlat. Hranica územia európskeho významu je takmer totožná s hranicami CHKO. Najzachovalejšie časti pohoria boli vyhlásené ako maloplošné chránené územia (MCHÚ) – národné prírodné rezervácie Morské oko, Postavka, Motrogoň, prírodné rezervácie Malé morské oko, Jedlinka, Lysak, Baba pod Vihorlatom, Pod Trstím, Ďurova mláka, prírodná pamiatka Sninský kameň. Tieto územia tvoria kostru územia európskeho významu.

Hlavným cieľom ochrany ÚEV je zachovanie priaznivého stavu biotopov a druhov európskeho významu, ktoré sa v území vyskytujú. Náležitá pozornosť sa však venuje aj ochrane biotopov a druhov, ktoré sú dôležité z národného hľadiska. Naplnenie týchto cieľov ochrany si vyžaduje špecifickú starostlivosť o územie, ktorú nebude možné zabezpečiť bez účasti vlastníkov a užívateľov. Starostlivosť o územie bude určená **vymedzením zón** s rôznym stupňom ochrany pre jednotlivé časti územia a **programom starostlivosti**, v ktorom budú zakotvené spôsoby obhospodarovania územia.

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17.3.2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do max. ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname.

Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Morské oko ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.sopsr.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku zabezpečovaná prostredníctvom stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

Rašelinisko Ďurova mláka

Bocian čierny (*Ciconia nigra*)

Plavunec zaplavovaný
(*Lycopodiella inundata*)

Jazierko Kotlík súčasť rašeliniska
Hypkania

Zimolub okolikatý
(*Chimaphila umbellata*)

Predhorie Vihorlatu

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Navrhované spôsoby starostlivosti podľa základných typov biotopov vyskytujúcich sa v území:

Lúky a pasienky

- pravidelne kosiť 1-2 - krát ročne, v blízkosti lesných porastov odstraňovať náletové dreviny
- na prístupných lokalitách prepásť hovädzím dobytkom alebo ovcami
- zabráňovať rozorávaniu
- na vybraných lúčnych porastoch primerane hnojiť organickým hnojivom
- odstraňovať invázne druhov rastlín

Jovsa

Rašeliniská

- na jednotlivých rašeliniskách zachovať vodný režim
- pravidelne kosiť 1 – krát ročne a odstraňovať náletové dreviny

Lesné biotopy

- v prípade návrhov hospodárskych zásahov v existujúcich MCHÚ ich opodstatnenosť objektívne prehodnotiť
- zachovať alebo cielene obnovovať pôvodné druhové zloženie lesných porastov a postupne znižovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín
- využívať šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone)
- maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa (uplatňovať podrastový, vo vybraných lokalitách výberkový hospodársky spôsob ťažby)

*Páperovník pošvatý
(*Eriophorum vaginatum*)*

- v lesných porastoch s výskytom hniezd významných druhov vtáctva realizovať hospodárske opatrenia v mimohniezdnom období, ponechávať stromy s dutinami a v požadovanom množstve aj odumreté stromy ako biotop pre hmyz
- eliminovať aktivity nenávratne poškodzujúce prostredie a vyžadujúce si trvalé odlesnenie

Iné

- rozvíjať vhodné formy turistiky šetrné k prírodnému prostrediu

Zonácii územia a vypracovaniu programu starostlivosti s navrhovanými opatreniami bude predchádzať ich prerokovanie so zainteresovanými vlastníkmi a užívateľmi územia. Nezávisle na tomto procese môžete s otázkami a návrhmi kontaktovať pracovníkov Správy CHKO Vihorlat.

Bukovo-jedľové kvetnaté lesy

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu

Kód NATURA 2000
(* prioritné biotopy)

Sladkovodné biotopy

Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried
Littorelletea uniflorae a/ alebo *Isoëto-Nanojuncetea* 3130

Prirodzené a poloprirodzené trávno–bylinné biotopy

Nížinné a podhorské kosné lúky 6510

Rašeliniská

Degradované vrchoviská 7120

Prechodné rašeliniská a trasoviská 7140

Skalné biotopy a jaskyne

Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou 8220

Lesné biotopy

Kyslomilné bukové lesy 9110

Bukové a jedľovo – bukové kvetnaté lesy 9130

Javorovo – bukové horské lesy 9140

Lipovo – javorové sutinové lesy 9180*

Lužné vrbovo – topoľové a jelšové lesy 91E0*

Bukové lesy

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina Slovenský názov

Vedecký názov (* prioritné druhy)

Chrobáky

bystruška potočná
bystruška Zawadského
fuzáč alpský
fuzáč veľký
roháč obyčajný
plocháč červený

Carabus variolosus
Carabus zawadzski
*Rosalia alpina
Cerambyx cerdo
Lucanus cervus
Cucujus cinnaberinus

Fuzáč alpský
(*Rosalia alpina*)

Motýle

ohniváčik veľký
sPriadač kostihojový
babôčka hájová
modráčik stepný

Lycaena dispar
Callimorpha quadripunctaria
**Nymphalis vaualbum*
Polyommatus eroides

Uchaňa čierna
(*Barbastella barbastellus*)

Kobylky, koníky

koník východný

Odontopodisma rubripes

Obožživelníky

kunka žltobruchá
mlok hrebenatý

Bombina variegata
Triturus cristatus

Netopiere

netopier obyčajný
netopier brvitý
netopier ostrouchý
netopier veľkouchý
uchaňa čierna
podkovár malý

Myotis myotis
Myotis emarginatus
Myotis blythi
Myotis bechsteini
Barbastella barbastellus
Rhinolophus hipposideros

Vydra riečna
(*Lutra lutra*)

Šelmy

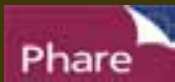
rys ostrovid
vlk dravý
vydra riečna

Lynx lynx
*Canis lupus
Lutra lutra

Inovce

KONTAKTNÉ ADRESY

Štátna ochrana prírody SR
Správa chránenej krajiny oblasti Vihorlat
Fraňa Kráľa 1
071 01 Michalovce
Tel.: 056/688 25 41, 688 25 43
Fax.: 056/688 25 42
e-mail: vihorlat1@stonline.sk

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © P. Argaláš, © Z. Argalášová, © Š. Danko, © P. Kaňuch, © P. Kollárik, © L. Rovňak, © P. Urban
Vydala: © Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica 2005
Financované z prostriedkov PHARE

